

Hallituksen esitys Eduskunnalle tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja tullilain 23 b ja 24 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaisesti tehdyn pöytäkirjan tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta ja lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lisäksi muutettaisiin tullilakia.

Mainitulla pöytäkirjalla perustetaan tullitutkintatietokanta -niminen rekisteri, jonka avulla EU:n jäsenvaltioiden tullirikostutkinnasta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset voivat tiettyä henkilöä tai yritystä koskevaa tutkintaa suorittaessaan selvittää, suorittavatko tai ovatko muiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset suorittaneet samaa

henkilöä tai yritystä koskevaa tutkintaa. Tullitutkintatietokantaan talletetaan kansallisen tullilainsäädännön vakavaa rikkomista koskevaan tutkintaan liittyviä tietoja.

Muutospöytäkirja tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun kahdeksan jäsenvaltiota on ilmoittanut Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille hyväksyneensä pöytäkirjan. Tällöin muutospöytäkirja tulee voimaan näiden kahdeksan jäsenvaltion osalta. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi muutospöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Tullilakiin ehdotetaan tehtäväksi muutospöytäkirjan edellyttämät muutokset.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti muutospöytäkirjan kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
4. Esityksen vaikutukset	5
4.1. Rekisterin käyttö.....	5
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	5
4.3. Taloudelliset vaikutukset	5
5. Asian valmistelu	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1. Muutospöytäkirjan sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön.....	5
V A luku. Tullitutkintatietokannan perustaminen.....	6
V B luku. Tullitutkintatietokannan toiminta ja käyttö.....	7
V C luku. Tullitutkintatietokannassa olevien tietojen säilyttämisaika.....	8
2. Lakiehdotusten perustelut	10
2.1. Laki tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	10
2.2. Tullilaki.....	10
3. Voimaantulo	10
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	11
4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	11
4.2. Käsittelyjärjestys	11
LAKIEHDOTUKSET	13
tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	13
tullilain 23 b ja 24 §:n muuttamisesta	14
LIITE	15
RINNAKKAISTEKSTIT	15
tullilain 23 b ja 24 §:n muuttamisesta	15
SOPIMUSTEKSTI	17

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Tietotekniikan käytöstä tullialalla tehty yleissopimus (EYVL C 316, 27.11.1995), jäljempänä tullitietojärjestelmäyleissopimus, on tehty Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 1995 Euroopan unionin oikeus- ja sisäasiainyhteistyönä. Tullitietojärjestelmäyleissopimuksella perustettiin automaattinen tietojärjestelmä, jäljempänä kolmannen pilarin tullitietojärjestelmä, joka sisältää tietoja vakavien kansallista lainsäädäntöä rikkovien tullirikosten estämiseksi, tutkimiseksi ja syytteen saattamiseksi. Tullitietojärjestelmä on jäsenvaltioiden tullihallintojen yhteiskäytössä.

Jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 515/1997, jäljempänä neuvoston asetus (EY) 515/97, on perustettu kolmannen pilarin tullitietojärjestelmää vastaava ensimmäisen pilarin tullitietojärjestelmä, joka palvelee jäsenvaltioiden keskenään ja toisaalta jäsenvaltioiden komission kanssa harjoittamaa yhteistyötä Euroopan yhteisön tulli- ja maatalouslainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi. Neuvoston asetus (EY) 515/97 ja tullitietojärjestelmäyleissopimus luovat oikeudellisen perustan käytännössä yhtenä tietojärjestelmänä toimivalle kokonaisuudelle. Tullitietojärjestelmä otettiin käyttöön 23 päivänä huhtikuuta 2003.

Suomi hyväksyi tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 30 päivänä joulukuuta 1998 (SopS 56/2002). Samalla Suomi hyväksyi yleissopimukseen liittyvän Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa koskevan pöytäkirjan sekä mainitun yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken tehdyn sopimuksen. Tullitietojärjestelmäyleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken tehty sopimus on tullut Suomen osalta voimaan 1 päivänä marraskuuta 2000 (SopS 57/2002). Tullitietojärjestelmäyleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 25 päivänä

joulukuuta 2005.

Tullitietojärjestelmäyleissopimusta on muutettu Euroopan unionin neuvoston 12 päivänä maaliskuuta 1999 hyväksymällä pöytäkirjalla tuottoon liittyvän rahanpesun soveltamisalasta tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyssä yleissopimuksessa ja kuljetusvälineen rekisterinumeron sisällyttämisestä yleissopimuksessa lueteltuihin tietoihin, jäljempänä vuoden 1999 muutospöytäkirja (EYVL C 91, 31.3.1999). Sillä muutetaan eräät tullitietojärjestelmäyleissopimuksen määräykset yhdenmukaiseksi tulliyhteistyötä koskevien EU:n säädösten vastaavien määräysten kanssa. Vuoden 1999 muutospöytäkirja ei ole tullut vielä kansainvälisesti voimaan. Suomi hyväksyi vuoden 1999 muutospöytäkirjan 17 päivänä marraskuuta 2005. Laki pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (904/2005) ja siihen liittyvä laki tullilain 23 b §:n muuttamisesta (905/2005) tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdانا.

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi Brysselissä 8 päivänä toukokuuta 2003 nyt kysymyksessä olevan pöytäkirjan tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta (EYVL C 139, 13.6.2003), jäljempänä muutospöytäkirja. Muutospöytäkirja on tehty Euroopan unionin oikeus- ja sisäasiainyhteistyönä, ja se perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklaan. Muutospöytäkirja ei ole tullut vielä kansainvälisesti voimaan.

2. Nykytila

Rajat ylittävän rikollisuuden torjunnan merkitys on jatkuvasti kasvanut, kun järjestelmällisten tullitarkastusten poistumisen myötä tavaraliikenne on vapautunut. Kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus ei tunne kansallisia rajoja vaan rikolliset käyttävät koko Euroopan unionin aluetta rikolliseen toimintaan. Rajat ylittävää rikollisuutta tutkittaessa tarvitaan tietoja muissa jäsenvaltioissa vireillä olevista tai jo suoritetuista rikostutkinnoista.

Useilla EU:n jäsenvaltioilla on kansallisia

rekistereitä, joista rikoksia tutkivat viranomaiset voivat nopeasti tarkistaa, onko jokin muu viranomainen jo pannut vireille tai suorittanut tiettyä henkilöä tai yritystä koskevaa tutkintaa. Sen sijaan EU:n tasolla ei ole vastaavaa tullirikoksia koskevaa rekisteriä, jonka avulla tullirikostutkinnasta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset voisivat saada nopeasti ja järjestelmällisesti tiedon siitä, suoritetaanko tai onko samaa henkilöä tai yritystä koskevaa tutkintaa suoritettu toisessa jäsenvaltiossa. Jäsenvaltioiden tullirikostutkinnasta vastaavat viranomaiset voivat suorittaa samoja henkilöitä tai yrityksiä koskevia tutkimuksia rinnakkain, mutta nykytilanteessa tutkintatoimien koordinointi on satunnaista ja tapahtuu useimmiten vain kahdenvälisesti. Tutkinnassa tarvittavia tietoja osataan yleensä pyytää vain siltä jäsenvaltiolta, johon tutkittavana oleva yksittäinen rikos liittyy. Tällöin tutkinnan kannalta tärkeitä tietoja voi jäädä saamatta, sillä niitä voi olla myös muilla jäsenvaltioilla. Varsinkin järjestäytyneen rikollisuuden osalta on tärkeää saada kokonaiskuva rikollisesta toiminnasta.

Tullitietojärjestelmäyleissopimuksella perustettu tullitietojärjestelmä ei nykyisessä muodossaan sovellu tullirikostutkintarekisteriksi, koska se on tarkoitettu konkreettisten valvontatoimenpiteiden pyytämiseksi. Tullitietojärjestelmään voidaan tallettaa tietoja ainoastaan tarkkailua ja ilmoittamista, hienovaraista valvontaa tai erityistarkastuksia varten. Kun jonkin jäsenvaltion tulliviranomaisella on riittävä epäily tapahtuneesta rikoksesta tai siitä, että rikos on tekeillä, se tallettaa tarpeelliset tiedot tullitietojärjestelmään ja pyytää toimenpiteitä muiden jäsenvaltioiden tulliviranomaisilta. Lisäksi on huomattava, että tullitietojärjestelmään tallennettuja tietoja voidaan säilyttää vain niin kauan kuin on tarpeen sen tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten tiedot tallennettiin. Sen jälkeen kun pyydetty toimenpide, esimerkiksi ajoneuvon tarkastus, on suoritettu, tiedot tulee poistaa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi pöytäkirjan, jolla muutetaan tullitietojärjestelmäyleissopimusta. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blanketti-

laiksi, jolla saatetaan voimaan muutospöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lisäksi tullilakiin (1466/1994) ehdotetaan tehtäväksi muutospöytäkirjan edellyttämät muutokset.

Muutospöytäkirjaan sisältyvillä määräyksillä perustetaan tullitutkintatietokanta -niminen rekisteri, josta käytetään myös nimitystä FIDE (Fichier d'identification des dossiers d'enquêtes douanières) sen ranskankielisen lyhenteen mukaisesti. Tullitutkintatietokanta sisältyy tullitietojärjestelmään, mutta sillä on kuitenkin oma tarkoituksensa ja soveltamisalansa. Tullitietojärjestelmä käsittää siis kaksi erillistä rekisteriä.

EU:n oikeus- ja sisäasiayhteistyönä tehdyllä muutospöytäkirjalla perustettava tullitutkintatietokanta on kolmannen pilarin rekisteri, johon talletetaan kansallisen tullilainsäädännön vakavaa rikkomista koskevaan tutkintaan liittyviä tietoja tullirikosten selvittämiseksi ja syytteen saattamiseksi. Tullitutkintatietokannan avulla pyritään tehostamaan ja parantamaan tullirikostutkinnan yhteydessä tehtävää tullihallintojen välistä yhteistyötä.

Tullitutkintatietokanta on viitetietokanta, jonka on tarkoitus sisältää tietoja henkilöistä ja yrityksistä, jotka ovat parhaillaan tai ovat olleet tullirikostutkinnan kohteena jossakin jäsenvaltioissa. Rekisterissä olevien tietojen avulla jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset saavat nopeasti ja tehokkaasti tietoja siitä, onko samaa henkilöä tai yritystä koskeva tutkinta vireillä tai suoritettu toisessa jäsenvaltioissa. Tullitutkintatietokanta toimisi siten tullirikostutkinnan apuvälineenä.

Muutospöytäkirjan määräysten mukaan tullitutkintatietokantaan talletetaan asianomaisen henkilön tai yrityksen tunnistamiseen tarvittavat tiedot, tutkinnan ala ja asiaa käsittelevän jäsenvaltion viranomaisen nimi, kansallisuus ja yhteystieto sekä asian numero. Tutkinnan sisältöön liittyviä tietoja tullitutkintatietokantaan ei talleteta. Mikäli viranomainen tarvitsee lisätietoja tullitutkintatietokantaan rekisteröidystä henkilöstä tai yrityksestä, sen tulee pyytää toiselta jäsenvaltiolta lisätietoja virka-aputeitse soveltaen muita tulliyhteistyötä koskevia sopimuksia, kuten tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tehtyä yleissopimusta, jäljempänä Napoli II yleissopimus. Toimivaltaiset

viranomaiset voivat sopia myös kyseistä tutkintaa koskevista yhteisistä jatkotoimenpiteistä ja tutkinnan koordinoinnista. Toimivaltainen viranomaisten yhteydenotot voivat johtaa esimerkiksi tutkintaa suorittavan viranomaisen tutkintamateriaalin täydentämiseen, tietojen vaihtamiseen, yhteisen tutkintaryhmän perustamiseen tai Napoli II yleissopimuksessa tarkoitettujen yhteistyön erityismuotojen kuten valvotun läpilaskun tai peite-toiminnan toteuttamiseen.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Rekisterin käyttö

Tullitutkintatietokannan avulla voitaisiin tehostaa sellaisten tullirikosten tutkintaa, joissa sama henkilö tai oikeushenkilö on syyllistynyt tullirikoksiin useissa Euroopan unionin maissa. Tulliviranomaisten toimintamahdollisuudet paranisivat erityisesti rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden ja talousrikollisuuden torjumisessa. Tullitutkintatietokannan avulla viranomaiset saisivat nopeasti ja tehokkaasti tiedon tutkinnan suorittaneesta viranomaisesta, jolta voitaisiin pyytää tutkintaan liittyviä lisätietoja. Tullitutkintatietokanta tehostaisi siten myös Napoli II yleissopimuksen soveltamisesta virka-apu-pyynnöiden tekemisessä. Tullitutkintatietokannasta saatavat tiedot helpottaisivat lisäksi tutkintojen koordinoimista ja yhteisistä jatkotoimenpiteistä sopimista. Joissakin tapauksissa tullitutkintatietokanta voisi myös auttaa tunnistamaan ja pidättämään rikollisjärjestöjä.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia Suomessa.

4.3. Taloudelliset vaikutukset

Jäsenvaltiot vastaavat tullitietojärjestelmäyleissopimuksen määräysten mukaisesti kustannuksista, jotka aiheutuvat tullitutkintatietokannan käytöstä ja toiminnasta alueellaan. Muista tullitutkintatietokannan täytäntöönpanosta aiheutuvista kustannuksista jäsenvaltiot vastaavat pääasiallisesti bruttokansantulojen mukaisessa suhteessa. Suomelle tullitutkintatietokannan käytöstä aiheutuu vain vähäisiä laitteisto- ja tietoliikennekustannuksia sekä hieman lisääntyvää henkilötyötä. Tullihallituksen arvion mukaan kyseiset kustannukset on kuitenkin katettavissa nykytasoisista tullilaitoksen toimintamenoista.

5. Asian valmistelu

Asian valmisteluvaiheessa oli esillä, että tullitutkintatietokanta voitaisiin perustaa joko erillisellä yleissopimuksella tai tullitietojärjestelmäyleissopimukseen liitettävällä muutospöytäkirjalla. Oikeudellisen instrumentin valinnassa päädyttiin muutospöytäkirjaan oikeudellisten, teknisten ja taloudellisten etujen vuoksi. Muutospöytäkirja valmisteltiin neuvoston tulliyhteistyöryhmässä, jossa Suomea edustivat valtiovarainministeriö ja Tullihallitus. Muutospöytäkirja allekirjoitettiin Brysselissä 8 päivänä toukokuuta 2003.

Asian valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:n mukaisesti kirjelmän U 32/1999 vp. Valtiovarainvaliokunta on antanut asiasta lausunnon VaVL 21/1999 vp.

Esitys on laadittu valtiovarainministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, tietosuojavaltuutetun toimistolta, Keskusrikospoliisilta, Rajavartiolaitoksen esikunnalta ja Tullihallitukselta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Muutospöytäkirjan sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla

Artikla sisältää määräykset tullitietojärjes-

telmäyleissopimukseen tehtävistä muutoksista. Tullitietojärjestelmäyleissopimukseen lisätään kolme uutta lukua, joista V A luku koskee tullitutkintatietokannan perustamista, V B luku tullitutkintatietokannan toimintaa ja käyttöä ja V C luku tullitutkintatietokannassa

olevien tietojen säilyttämisaikaa.

V A luku. **Tullitutkintatietokannan perustaminen**

12 a artikla. Artiklan 1 kohdan määräyksellä perustetaan tullitutkintatietokanta ja säilytetään se osaksi tullitietojärjestelmäyleissopimusta. Sen mukaan tullitietojärjestelmä käsittää tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 3 artiklassa tarkoitettujen tietojen lisäksi V A luvussa tarkoitettut tullitutkintatietokantaan talletetut tiedot. Tullitutkintatietokanta olisi siten osa tullitietojärjestelmää, joka käsittäisi jatkossa kaksi erillistä tietokantaa. Määräyksessä myös todetaan, että rajoittamatta muutospöytäkirjan V A, V B ja V C luvun määräysten soveltamista kaikkia tullitietojärjestelmäyleissopimuksen määräyksiä sovelletaan myös tullitutkintatietokantaan. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että tullitietojärjestelmäyleissopimuksen henkilötietojen suojaamista ja tietojärjestelmän turvallisuutta koskevia määräyksiä sovelletaan tullitutkintatietokantaan.

Artiklan 2 kohdan määräyksellä määritellään tietokannan tarkoitus ja soveltamisala. Sen mukaan tullitutkintatietokannan tarkoituksena on, että jäsenvaltion tullitutkinta-alan toimivaltaiset viranomaiset aloittaessaan yhtä tai useampaa henkilöä tai yritystä koskevan tutkinnan tai suorittaessaan tutkintaa voivat tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 2 artiklan 2 kohdassa esitetyn tarkoituksen toteuttamiseksi tutkinnan olemassaoloa koskevien tietojen avulla selvittää, mitkä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tai ovat suorittaneet kyseisiä henkilöitä tai yrityksiä koskevaa tutkintaa.

Tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan tullitietojärjestelmä koskee kansallista lainsäädäntöä koskevien vakavien rikkomusten estämistä, tutkimista ja selvittämistä. Kansallisella lainsäädännöllä tarkoitetaan yleissopimuksessa jäsenvaltion lakeja ja asetuksia, joiden soveltaminen kuuluu kokonaisuudessaan tai osittain kyseisen jäsenvaltion tullihallinnon toimivaltaan ja jotka koskevat sellaisten tavaroiden liikkuvuutta, joihin kohdistuu erityisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 36 (nykyisin

30 artikla) ja 223 (nykyisin 296 artikla) artiklassa tarkoitettuja kielto-, rajoitus- tai valvontatoimenpiteitä. Lisäksi sillä tarkoitetaan myös edellä tarkoitettuja lakeja ja asetuksia, jotka koskevat laittomasta huumausaineiden kaupasta peräisin olevan, suoraan tai välillisesti saadun taikka suoraan tai välillisesti siinä käytetyn omaisuuden tai tuoton siirtoa, muuntamista, kätkemistä tai peittelyä. Esimerkkinä kansallisesta tullilainsäädännöstä voidaan mainita lait, joilla kielletään psykooppisten aineiden vienti ja tuonti, sekä tiettyjen aseiden maahantuonnin edellytyksiä rajoittavat lait.

Kansallisen tullilainsäädännön määritelmää on muutettu vuoden 1999 muutospöytäkirjalla siten, että tullitietojärjestelmän soveltamisala rahanpesurikosten osalta on laajentunut. Vuoden 1999 muutospöytäkirja ei ole kuitenkaan tullut vielä kansainvälisesti voimaan. Tullilain 23 b §:n 1 momenttia on myös muutettu tullitietojärjestelmäyleissopimuksen muutosta vastaavasti. Tullilain muutoksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti vuoden 1999 muutospöytäkirjan kanssa.

Artiklan 3 kohdan määräyksen mukaan kukin jäsenvaltio lähettää tullitutkintatietokantaa varten muille jäsenvaltioille ja tullitietojärjestelmäyleissopimuksen hallintokomitealle luettelon kansallisen lainsäädäntönsä vakavista rikkomuksista. Määräyksessä myös todetaan, että luettelo käsittää ainoastaan rikkomiset, joista voi seurata vapausrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai sakko, joka on vähintään 15 000 euroa.

Tullitutkintatietokantaa käytettäisiin tullitietojärjestelmäyleissopimuksen määräysten mukaisesti vain kansallista lainsäädäntöä koskevien vakavien rikosten selvittämiseksi ja syytteen saattamiseksi. Muutospöytäkirjan 12 a artiklan 3 kohdasta seuraa, että vakavilla rikoksilla tarkoitetaan rikkomisia, joista voi seurata vankeusrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai sakko, joka on vähintään 15 000 euroa. Suomen on tarkoitus toimittaa muille jäsenvaltioille ja tullitietojärjestelmäyleissopimuksen hallintokomitealle tiedot sellaisista kansallista lainsäädäntöä koskevista tulliri-

koksista, joista voi seurata vuosi vankeutta tai sitä ankarampi rangaistus.

Artiklan 4 kohdan määräyksessä todetaan, että jos tullitutkintatietokannasta tietoja hakeva jäsenvaltio tarvitsee lisätietoja henkilöstä tai yrityksestä, josta on jo tietoja järjestelmässä, sen on pyydettävä tiedot toimittaneen jäsenvaltion apua voimassa olevien keskinäistä avunantoa koskevien määräysten nojalla. Tullitutkintatietokanta ei sisältäisi tutkinnan sisältöön liittyviä tietoja, vaan ainoastaan tietyt tiedot, joiden perusteella on mahdollista yksilöidä toisessa jäsenvaltiossa viireillä oleva tai päättynyt tutkinta. Siten tutkintaa koskevien lisätietojen hankkimiseksi olisi tehtävä virka-apupyynnö muiden keskinäistä avunantoa ja yhteistyötä koskevien sopimusinstrumenttien kuten Napoli II yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

V B luku. Tullitutkintatietokannan toiminta ja käyttö

12 b artikla. Artiklan 1 kohdan määräyksen mukaan toimivaltaiset viranomaiset tallettavat tutkintaa koskevia tietoja tullitutkintatietokantaan 12 a artiklassa esitettyä tarkoitusta varten. Määräys velvoittaa viranomaiset tallettamaan tietoja tullitutkintatietokantaan. Velvoitetta lieventää 12 c artiklaan sisältyvä määräys tilanteista, joissa jäsenvaltio voi olla tallettamatta tietoja.

Tallettavat tiedot voivat koskea ainoastaan tiettyjä tietoluokkia. Ensinnäkin tiedot voivat koskea henkilöä tai yritystä, joka on tai on ollut jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tutkinnan kohteena. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilön tai yrityksen epäillään asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan rikkovan tai rikkooneen vakavalla tavalla kansallista lainsäädäntöä taikka osallistuvan tai osallistuneen siihen. Samoin edellytetään, että henkilöstä tai yrityksestä on tehty raportti, jossa on todettu tällaisen rikkomisen tapahtuneen, tai tutkittava taho on tuomittu hallinnolliseen tai oikeudelliseen seuraamukseen tällaisesta rikkomisesta. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että tietoja voitaisiin tallettaa tullitutkintatietokantaan henkilöstä tai yrityksestä, jonka viranomaisen havaintojen perusteella epäillään

syyllystyneen tai syyllystyvän edellä mainittuun rikokseen tai osallistuvan tai osallistuneen siihen, tai josta on tehty tällaista rikosta koskeva rikosilmoitus taikka joka on tuomittu rangaistukseen tällaisesta rikkomisesta. Toiseksi tallettavat tiedot voivat koskea tutkinnan alaa. Kolmanneksi tiedot voivat koskea asiaa käsittelevän jäsenvaltion viranomaisen nimeä, kansallisuutta, yhteystietoa ja asian numeroa. Edellä tarkoitettut tiedot on talletettava kustakin henkilöstä tai yrityksestä erikseen, eikä eri tietorekistereitä saa yhdistää.

Artiklan 2 kohdan määräyksessä luetellaan tyhjentävästi tullitutkintatietokantaan tallettavat henkilötiedot. Kyse on tiedoista, joita tarvitaan henkilön tai yrityksen tunnistamiseen. Henkilöiden osalta saa tallettaa nimen, tyttönimen eli aiemman sukunimen, etunimet ja omaksutut nimet, syntymäajan ja -paikan, kansalaisuuden ja sukupuolen. Omaksutulla nimellä tarkoitetaan taiteilijanimeä tai muuta epävirallista nimeä, jota henkilö yleisesti käyttää itsestään. Yritysten osalta saa tallettaa toiminimen, liiketoiminnassa käytetyn nimen, kotipaikan ja arvonlisäverotunnisteen. Tiedot talletetaan määrääjäksi 12 e artiklan mukaisesti.

12 c artikla. Artikla sisältää poikkeuksen velvoitteesta tallettaa tietoja. Sen mukaan jäsenvaltio ei ole velvoitettu tallettamaan tapauskohtaisia tietoja 12 b artiklan mukaisesti, jos ja niin pitkään kuin tallettaminen vahingoittaisi kyseisen jäsenvaltion yleistä järjestystä tai muita olennaisia etuja tietosuojaan alalla.

12 d artikla. Artiklan 1 kohdan määräyksen mukaan oikeus tallettaa tietoja tullitutkintatietokantaan ja hakea niitä kuuluu vain 12 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille. Kyseisessä artiklassa viitataan tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 7 artiklan mukaisesti nimettyihin jäsenvaltion tullitutkintalan toimivaltaisiin viranomaisiin. Tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio nimeää ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on suora pääsy tullitietojärjestelmään. Tulliviranomaisen lisäksi toimivaltaisia viranomaisia voivat olla muut viranomaiset, joilla kyseisen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen nojalla on toimivalta vakavien kansallista lainsäädäntöä rikkovien toimien estämiseen,

tutkimiseen ja syytetoimiin. Tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lähetettävä toisille jäsenvaltioille ja 16 artiklassa tarkoitettulle komitealle luettelo nimeämistään viranomaisista. Luettelossa on ilmoitettava kunkin viranomaisen osalta, mitä tietoja se saa käyttää ja mihin tarkoituksiin.

Suomessa tulliviranomaisella on suorakäyttöoikeus tullitietojärjestelmän tietoihin. Lisäksi tullilain 26 §:n 3 momentin nojalla tullitietojärjestelmän tietoja saa luovuttaa poliisille, rajavartiolaitokselle ja syyttäviviranomaisille. Poliisille ja rajavartiolaitokselle tiedot saa luovuttaa myös suorakäyttöoikeuden avulla. Tullitutkintatietokannan osalta on tarkoituksenmukaista menetellä vastaavasti. Tullilain 26 §:n 3 momentin säännökset tullitietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta koskisivat myös tullitutkintatietokantaa. Edellä esitetyn mukaisesti nimettävistä viranomaisista on lisäksi tarkoitus ilmoittaa muille jäsenvaltioille ja tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 16 artiklassa tarkoitettulle komitealle tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Tullilain 23 b §:n 4 momentin mukaan tiedot tullitietojärjestelmään tallettaa Tullihallitus. Säännöksen nojalla Tullihallitus vastaisi myös tietojen tallettamisesta tullitutkintatietokantaan.

Artiklan 2 kohdan määräyksen mukaan tiedon haku tullitutkintatietokannasta voi koskea vain määräyksessä tarkoitettuja henkilötietoja. Henkilöiden osalta haku voi koskea seuraavia tietoja: etunimi ja/tai sukunimi ja/tai tyttönimi ja/tai omaksuttu nimi ja/tai syntymäaika. Yritysten osalta haku voi koskea toiminimeä ja/tai liiketoiminnassa käytettyä nimeä ja/tai arvonlisäverotunnistetta.

V C luku. **Tullitutkintatietokannassa olevien tietojen säilyttämisaika**

12 e artikla. Artiklan 1 kohdan määräyksen mukaan tietojen säilyttämisaika määräytyy kunkin tiedot tallentaneen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaan. Artiklassa on kuitenkin määräykset tullitutkintatietokannassa olevien tietojen säilyttämisen enimmäismääräajoista, joista ei voida kansal-

lisella lainsäädännöllä poiketa. Siten kansallisesti voidaan säätää enimmäismääräaikoja lyhyemmistä säilyttämisajoista.

Artiklassa määrätään kolme enimmäismääräaika, jotka vaihtelevat tutkinnan vaiheen mukaan. Määräajat alkavat sinä päivänä, jona tiedot talletetaan tietokantaan. Artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaan meneillään olevaa tutkintaa koskevia tietoja ei saa säilyttää yli kolmea vuotta, jos rikkomista ei sinä aikana ole todettu tapahtuneen. Tiedot on poistettava kuitenkin aikaisemmin, jos viimeisestä tutkintatoimesta on kulunut vuosi. Artiklan 1 kohdan ii alakohdan mukaan sellaista tutkintaa koskevia tietoja, jossa on todettu rikkomisen tapahtuneen, mutta jonka perusteella ei ole vielä annettu vankeustuomiota tai määrätty sakkoa, saa säilyttää enintään kuuden vuoden ajan. Artiklan 1 kohdan iii alakohdan mukaan sellaista tutkintaa koskevia tietoja, jonka perusteella on annettu tuomio tai määrätty sakko, saa säilyttää enintään kymmenen vuoden ajan.

Tietojen säilytysajoista tullilaitoksen henkilökistereissä säädetään tullilain 24 §:ssä. Valvontatietorekisteristä tiedot on poistettava 10 vuoden kuluessa viimeisen tiedon merkitsemisestä. Lisäksi poliisiasiaintietojärjestelmän teknisenä osana olevasta tutkinta- ja virka-apujärjestelmästä sekä sen arkistohakemistosta tiedot on poistettava siten kuin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 5 luvun 22 §:ssä säädetään. Mainitun lain 5 luvun 22 §:n 1 momentin 9 kohdan perusteella tutkinta- ja virka-apujärjestelmän tietojen poistaminen on sidottu epäillyn rikoksen syyteoikeuden vanhenemisaikaan. Sellaiset rikokset, joiden syyteoikeus on vanhentunut, eivät kuulu 12 a artiklan 2 kohdan perusteella tullitutkintatietokannan soveltamisalaan, sillä tullitutkintatietokantaan saa tallentaa tietoja ainoastaan rikkomusten selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi.

Kansallisen lainsäädännön mukaiset tietojen säilyttämisaikat vastaavissa tilanteissa eivät siten olisi lyhyempiä kuin 12 e artiklassa tarkoitettujen enimmäismääräajat. Tämän vuoksi kansallisessa lainsäädännössä ehdotetaan sovellettavaksi pöytäkirjassa mainittuja tietojen säilyttämisen määrättyjä enimmäismääräaikoja.

Artiklan 2 kohdan määräyksen mukaan heti

kun tiedot toimittaneen jäsenvaltion kansallisten lakien ja hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinta lopetetaan 12 b artiklan soveltamisalaan kuuluvan henkilön tai yrityksen osalta, henkilöä tai yritystä koskevat tiedot on välittömästi poistettava tietokannasta kaikissa 1 kohdan i, ii ja iii alakohdassa tarkoitetuissa tutkinnan vaiheissa. Määräyksessä tarkoitetaan nimenomaan tutkinnan lopettamista sellaisessa tilanteessa, jossa rikkomusta ei ole todettu tapahtuneen.

Artiklan 3 kohdan määräyksen mukaan tiedot on poistettava tullitutkintatietokannasta automaattisesti sinä päivänä, jona 1 kohdan mukaiset tietojen enimmäissäilytysajat ylittevät.

12 e artiklassa määrätään myös, että yleissopimuksen 20 artiklassa ilmaisu ”12 artiklan 1 ja 2 kohdassa” korvataan ilmaisulla ”12 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 12 e artiklassa”. Määräys merkitsee sitä, että kukin jäsenvaltion nimeämä tullitietojärjestelmästä vastuussa oleva toimivaltainen tulliviranomainen vastaa myös tullitutkintatietokantaan tallennettujen tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkastamisesta.

2 artikla

Artiklassa määrätään pöytäkirjan hyväksymisestä ja voimaantulosta. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä pöytäkirja valtiosääntöjensä asettamien vaatimusten mukaisesti ja ilmoitettava hyväksymismenettelyn päätökseen saattamisesta pöytäkirjan tallettajana toimivalle EU:n neuvoston pääsihteerille. Pöytäkirja tulee voimaan asianomaisten kahdeksan jäsenvaltion osalta 90 päivän kuluttua siitä, kun kahdeksantena tämän muodollisuuden suorittava valtio, joka on EU:n jäsen neuvoston päättäessä pöytäkirjan tekemisestä, on ilmoittanut hyväksymismenettelyjen päätökseen saattamisesta. Jos tullitietojärjestelmäyleissopimus ei ole kuitenkaan tullut voimaan kyseisenä päivänä, pöytäkirja tulee voimaan asianomaisten kahdeksan jäsenvaltion osalta sinä päivänä, jona yleissopimus tulee voimaan.

Jos jäsenvaltio antaa hyväksymisilmoituksen vasta sen jälkeen, kun pöytäkirja on tullut voimaan, pöytäkirja tulee voimaan kyseisen jäsenvaltion ja siihen liittyneiden jäsenvalti-

oiden välillä 90 päivän kuluttua hyväksymisilmoituksesta.

Artiklaan sisältyy myös määräys pöytäkirjan ajallisesta soveltamisesta. Sen mukaan jäsenvaltiot vievät tullitutkintatietokantaan ainoastaan tietoja, jotka tallennetaan pöytäkirjan voimaan tulon jälkeisen tutkinnan yhteydessä.

3 artikla

Artikla sisältää määräykset uusien jäsenvaltioiden liittymisestä pöytäkirjaan. Pöytäkirjaan voi liittyä jokainen valtio, josta tulee EU:n jäsen ja joka liittyy tullitietojärjestelmäyleissopimukseen. Pöytäkirjaan liittyvän valtion käyttämän kielen mukainen teksti on todistusvoimainen. Liittymisasiakirjat talletetaan neuvoston pääsihteerin huostaan. Pöytäkirja tulee siihen liittyvän jäsenvaltioon osalta voimaan 90 päivän kuluttua siitä päivästä, jona asianomainen valtio on tallettanut liittymiskirjansa, tai pöytäkirjan voimaantulopäivänä, jos pöytäkirja ei ole vielä tullut voimaan. Edellytyksenä on, että tullitietojärjestelmäyleissopimus on kysymyksessä olevan jäsenvaltion osalta voimassa.

4 artikla

Artiklan mukaan EU:iin liittyvän valtion, joka liittyy tullitietojärjestelmäyleissopimukseen pöytäkirjan voimaantulon jälkeen, katsotaan liittyvän yleissopimukseen sellaisena kuin se on muutettuna pöytäkirjalla.

5 artikla

Artiklassa määrätään pöytäkirjan tallettajasta ja tämän tehtävistä. Neuvoston pääsihteerin on pöytäkirjan tallettaja. Tallettaja julkaisee Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä tiedot pöytäkirjan hyväksymisistä ja siihen liittymisistä sekä lausumat ja muut pöytäkirjaan liittyvät ilmoitukset. Artiklassa on myös määräys pöytäkirjan todistusvoimaisista kielistä.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää säännöksen, jolla saataan voimaan ne pöytäkirjan määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Pykälän mukaan lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 49/2001 vp) mukaisesti kyseessä voidaan katsoa olevan Euroopan unionissa tehtyyn päätökseen liittyvästä Suomen toimenpiteestä, joka perustuslain (731/1999) 93 §:n 2 momentin nojalla kuuluu valtioneuvoston toimivaltaan.

2.2. Tullilaki

23 b §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin tietojen tallettamisesta tullitutkintatietokantaan. Tullitutkintatietokannan tietosisällön osalta viitattaisiin muutospöytäkirjalla tullitietojärjestelmäyleissopimukseen lisättyyn uuteen 12 b artiklaan, joka sisältää tyhjentävän luettelon henkilötiedoista, joita järjestelmään saa tallettaa. Lisäksi artiklassa määrätään tietoluokista, joita tullitutkintatietokantaan tallettavat tiedot voivat koskea.

Ehdotetun 2 momentin nojalla tietoja saisi tallettaa tullitutkintatietokannan tarkoituksen mukaisesti vain 1 momentissa tarkoitettujen rikosten tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi. Muutospöytäkirjaa sovelletaan vain vakavien rikosten tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi. Muutospöytäkirjan 12 a artiklan 3 kohdasta seuraa, että vakavilla rikoksilla tarkoitetaan rikkomisia, joista voi seurata vankeusrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai sakko, joka on vähintään 15 000 euroa. Suomessa tietojen tallettamisen edellytyksenä

käytettäisiin vankeusrangaistusta, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta. Tämän vuoksi 2 momentissa säädettäisiin tietojen tallettamisen edellytykseksi, että epäiltävästä rikoksesta voi seurata vuosi vankeutta tai sitä ankarampi rangaistus.

Pykälän nykyinen 2 momentti rajoittaa tullitietojärjestelmästä saatavien henkilötietojen käyttämistä vain 1 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen eli siinä määriteltyjen rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 14 artiklan 1 kohtaa vastaavasti. Nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi, ja siihen lisättäisiin säännös tullitietojärjestelmän tullitutkinnasta saatavien henkilötietojen käyttämisestä 2 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen.

Nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyisivät 4 ja 5 momentiksi.

24 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin tullitietojärjestelmässä olevien tietojen poistamisesta. Pykälässä viitattaisiin tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 12 ja 12 e artikloihin, joihin sisältyy määräykset tietojen säilyttämisestä.

Tullitietojärjestelmäyleissopimuksen 12 artiklan mukaan tullitietojärjestelmään tallettuvia tietoja säilytetään vain niin kauan kuin on tarpeen sen tarkoituksen toteuttamiseksi, jota varten tiedot talletettiin. Tiedot tallettaen jäsenvaltion on vähintään kerran vuodessa tarkasteltava tietojen säilyttämisen tarpeellisuutta. Muutospöytäkirjalla tullitietojärjestelmäyleissopimukseen lisätty 12 e artikla sisältää yksityiskohtaiset määräykset tullitutkintatietokannassa olevien tietojen säilyttämisajasta. Määräyksiä on selostettu yksityiskohtaisesti edellä käsiteltävässä muutospöytäkirjan sisältöä.

Uuden 2 momentin johdosta nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

3. Voimaantulo

Pöytäkirja tulee voimaan 90 päivän kuluttua siitä, kun kahdeksan jäsenvaltiota, jotka olivat Euroopan unionin jäseniä neuvoston hyväksyessä pöytäkirjan, on ilmoittanut Euroopan unionin pääsihteerille pöytäkirjan hyväksymisen edellyttämän menettelyn lop-

puunsaattamisesta. Tällöin pöytäkirja tulee voimaan näiden kahdeksan jäsenvaltion osalta. Tällä hetkellä pöytäkirjan hyväksymisestä on ilmoittanut Alankomaat, Espanja, Luxemburg, Ranska ja Saksa. Lisäksi uusista jäsenvaltioista Kypros, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tsekin tasavalta, Unkari ja Viro ovat ilmoittaneet pöytäkirjan hyväksymisestä. Pöytäkirja ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

Jos jäsenvaltio antaa ilmoituksen sen jälkeen kun kahdeksas hyväksymistä koskeva ilmoitus on vastaanotettu, pöytäkirja tulee voimaan 90 päivän kuluttua kyseisestä myöhemmin annetusta ilmoituksesta kyseisen jäsenvaltion ja niiden jäsenvaltioiden välillä, joiden osalta pöytäkirja on jo tullut voimaan.

Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantuloajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin pöytäkirja.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai jos siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopu-

soinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Muutospöytäkirjassa on useita henkilötietojen suojaa koskevia määräyksiä. Muutospöytäkirjan 12 a artiklan 2 kohdassa määrätään tullitutkintatietokannan tarkoituksesta, jota varten tietoja voitaisiin tallettaa tullitutkintatietokantaan. 12 b artiklan 1 kohdassa määrätään tietoluokista, jota talletettavat tiedot voivat koskea. 12 b artiklan 2 kohdassa on luettelo henkilötiedoista, joita voidaan tallettaa tullitutkintatietokantaan. 12 e artiklassa on määräykset tullitutkintatietokannassa olevien tietojen säilyttämisajoista.

Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on käytännössään luonnehtinut perustuslain jättävän henkilötietojen suojaa tarkoittavan sääntelyn yksityiskohtat lainsäätäjän harkintaan (esim. PeVL 1/2002 vp). Hallintovaliokunnan lausunnoista (esim. HaVM 26 ja 27/2002 vp) ilmenee, että henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset tietojen luovutettavuus mukaan luettuna sekä tietojen säilytysaika henkilörekistereissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Lisäksi hallintovaliokunta on katsonut lailla säätämisen vaatimuksen ulottuvan myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilö-tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla.

Edellä mainituissa muutospöytäkirjan määräyksissä tarkoitetuista seikoista säädetään tullilaissa ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa. Määräykset kuuluvat edellä esitetyn perusteella lainsäädännön alaan.

4.2. Käsittelyjärjestys

Muutospöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Muutospöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä, ja ehdotus sen voimaansaatmiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyi Brysselissä 8 päivänä toukokuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaisesti tehdyn tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleis-sopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan.

Koska muutospöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.**Laki****tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Brysselissä 8 päivänä toukokuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaisesti solmitun tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki**tullilain 23 b ja 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 23 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1104/1998, ja

lisätään 23 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1104/1998, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti sekä nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, ja 24 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 774/2003, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

23 b §

 Euroopan unionin tullitietojärjestelmän tullitutkintatietokantaan saa kuitenkin tallettaa vain tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen 12 b artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja ja muita tietoja 1 momentissa tarkoitettujen rikosten tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi, jos epäiltävästä rikoksesta voi seurata vuosi vankeutta tai sitä ankarampi rangaistus.

Euroopan unionin tullitietojärjestelmästä saatuja henkilötietoja saa ilman tiedot tallettaneen valtion ennalta antamaa lupaa käyttää vain 1 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen. Tullitietojärjestelmän tullitutkintatietokannasta saatuja henkilötietoja saa ilman tie-

dot tallettaneen valtion ennalta antamaa lupaa käyttää kuitenkin vain 2 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen.

24 §

 Euroopan unionin tullitietojärjestelmästä tiedot poistetaan noudattaen, mitä tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen 12 artiklassa ja 12 e artiklassa määrätään.

 Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

tullilain 23 b ja 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 23 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1104/1998, ja
lisätään 23 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1104/1998, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti sekä nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, ja 24 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 774/2003, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

23 b §

23 b §

 Euroopan unionin tullitietojärjestelmästä saatuja henkilötietoja saa ilman tiedot tallettaneen valtion ennalta antamaa lupaa käyttää vain 1 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen.

Euroopan unionin tullitietojärjestelmän tullitutkintatietokantaan saa kuitenkin tallettaa vain tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen 12 b artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja ja muita tietoja 1 momentissa tarkoitettujen rikosten tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi, jos epäiltävästä rikoksesta voi seurata vuosi vankeutta tai sitä ankarampi rangaistus.

Euroopan unionin tullitietojärjestelmästä saatuja henkilötietoja saa ilman tiedot tallettaneen valtion ennalta antamaa lupaa käyttää vain 1 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen. *Tullitietojärjestelmän tullitutkintatietokannasta saatuja henkilötietoja saa ilman tiedot tallettaneen valtion ennalta antamaa lupaa käyttää kuitenkin vain 2 momentissa tarkoitettuun tarkoitukseen.*

24 §

24 §

Euroopan unionin tullitietojärjestelmästä tiedot poistetaan noudattaen, mitä tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen 12 artiklassa ja 12 e artiklassa määrätään.

16
Voimassa oleva laki

HE 213/2006 vp
Ehdotus

—————
*Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston
asetuksella säädettävänä ajankohtana.*
—————

*Sopimusteksti***NEUVOSTON SÄÄDÖS,****annettu 8 päivänä toukokuuta 2003,****pöytäkirjan tekemisestä tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta**

(2003/C 139/01)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 34 artiklan 2 kohdan d alakohdan,

ottaa huomioon Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan aloitteen(1),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon(2),

SEKÄ KATSOO, ETTÄ tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyssä yleissopimuksessa(3) edellytettyä tullitietojärjestelmää olisi käytettävä tietojen vaihtamiseksi sellaisten asiakirjojen olemassaolosta, jotka koskevat meneillään olevia tai päätökseen saatettuja tutkimuksia, sekä tutkimuksien asianmukaista koordinoitua varten,

ON PÄÄTTÄNYT, että tehdään pöytäkirja, jonka teksti on tämän säädöksen liitteenä ja jonka Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat ovat tänään allekirjoittaneet, ja SUOSITTAA jäsenvaltioille tämän pöytäkirjan hyväksymistä niiden valtiosääntöjen asettamien vaatimusten mukaisesti(4).

Tehty Brysselissä 8 päivänä toukokuuta 2003.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
M. Chrisochoïdis

(1) EYVL C 328, 23.11.2001, s. 12.

(2) Lausunto annettu 18.12.2002 (ei ole vielä julkaistu EUVL:ssä).

(3) EYVL C 316, 27.11.1995, s. 34.

(4) Neuvoston pääsihteeristö julkaisee pöytäkirjan voimaantulopäivän Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan mukaisesti tehty**PÖYTÄKIRJA****tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tullitutkintatietokannan perustamisen osalta**

TÄMÄN PÖYTÄKIRJAN KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltioita,

VIITTAAVAT 8 päivänä toukokuuta 2003 annettuun Euroopan unionin neuvoston säädökseen,

KATSOVAT, ETTÄ Euroopan unionin tulliyhteistyö on tärkeä osa vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaa aluetta,

KATSOVAT, ETTÄ eri jäsenvaltioiden tulliviranomaisten välisellä tietojenvaihdolla on tällaisen yhteistyön kannalta keskeinen merkitys,

PANEVAT TÄYTÄNTÖÖN 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 Tampereella pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmät, joiden mukaan

— jäsenvaltioiden viranomaisten välistä yhteistyötä olisi hyödynnettävä mahdollisimman laajasti tutkittaessa valtioiden rajat ylittävää rikollisuutta (päätelmien kohta 43),

— unionin laajuisia toimia rikollisuuden torjumiseksi pitäisi kehittää tasapainoisesti yksilöiden ja talouden toimijoiden vapaus ja lainmukaiset oikeudet turvaten (päätelmien kohta 40), ja

— vakavaan talousrikollisuuteen liittyy yhä useammin verotus- ja tullinäkökohtia (päätelmien kohta 49),

OTTAVAT HUOMIOON, että tulliliunionia koskevasta toimintasuunnitelmasta 30 päivänä toukokuuta 2001 antamassaan päätöslauselmassa(1) neuvosto

— ilmaisi olevansa yhtä mieltä siitä, että päätavoitteena on oltava yhteistyön parantaminen petosten sekä henkilöiden ja tavaroiden turvallisuutta uhkaavien muiden tekojen torjumiseksi tehokkaasti,

— korosti sitä, että tullilla on merkittävä asema rajat ylittävän rikollisuuden torjumisessa ehkäisemällä, paljastamalla ja, tullilaitosten kansallisten toimivaltuuksien puitteissa, tutkimalla rikollista toimintaa veropetosten, rahanpesun ja huumausaineiden ja muiden laittomien tavaroiden kaupan aloilla ja panemalla siitä syytteeseen, sekä

— korosti sitä, että tulliviranomaisten on tehtäviensä moninaisuuden vuoksi tehtävä työtä sekä yhteisön puitteissa että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston mukaisen yhteistyön puitteissa,

KATSOVAT, että tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen(2) nojalla perustetun tullitietojärjestelmän ansiosta voidaan tallentaa henkilötietoja ainoastaan tarkkailua ja ilmoittamista, hienovaraista valvontaa tai erityistarkastuksia varten (yleissopimuksen 5 artikla) ja että muita tarkoituksia varten on vahvistettava täydentävä oikeusperusta,

OVAT TIETOISIA SIITÄ, ETTÄ tällä hetkellä on mahdotonta vaihtaa toimivaltaisten viranomaisten välillä sähköisesti ja järjestelmällisesti tietoja sellaisten tutkinta-asiakirjojen olemassaolosta, jotka koskevat meneillään olevia tai päätökseen saatettuja tutkimuksia, ja siis koordinoida tutkimuksia asianmukaisesti, ja että tätä tarkoitusta varten olisi käytettävä tullitietojärjestelmää,

— joka on tuomittu hallinnolliseen tai oikeudelliseen seuraamukseen tällaisesta rikkomisesta;

ii) tutkinnan ala;

iii) asiaa käsittelevän jäsenvaltion viranomaisen nimi, kansallisuus ja yhteystieto ja asian numero.

Edellä i, ii ja iii alakohdassa tarkoitettujen tietojen on tallennettava tietorekisteriin kustakin henkilöstä tai yrityksestä erikseen. Eri tietorekistereitä ei saa yhdistää.

2. Edellä 1 kohdan i alakohdassa tarkoitettuihin henkilötietoihin ei saa tallentaa muita tietoja kuin:

i) henkilöt: nimi, tyttönimi, etunimet ja omaksutut nimet, syntymäaika ja -paikka, kansalaisuus ja sukupuoli;

ii) yritykset: toiminimi, liiketoiminnassa käytetty nimi, kotipaikka ja arvonlisäverotunniste.

3. Tiedot tallennetaan määräajaksi 12 e artiklan mukaisesti.

12 c artikla

Jäsenvaltio ei ole velvoitettu tallentamaan tapauskohtaisia tietoja 12 b artiklan mukaisesti, jos ja niin pitkään kuin tallentaminen vahingoittaisi kyseisen jäsenvaltion yleistä järjestystä tai muita olennaisia etuja erityisesti tietosuojaan alalla.

12 d artikla

1. Oikeus tallentaa tietoja tullitutkintatietokantaan ja hakea niitä kuuluu vain 12 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille.

2. Tiedon haku tullitutkintatietokannasta voi koskea seuraavia henkilötietoja:

i) henkilöt: etunimi ja/tai sukunimi ja/tai tyttönimi ja/tai omaksuttu nimi ja/tai syntymäaika;

ii) yritykset: toiminimi ja/tai liiketoiminnassa käytetty nimi ja/tai arvonlisäverotunniste.

V C luku

Tullitutkintatietokannassa olevien tietojen säilyttämisaika

12 e artikla

1. Tietojen säilyttämisaika määräytyy kunkin tiedon tallentaneen jäsenvaltion lakien, asetusten ja menettelyjen mukaan. Seuraavia

määräaikoja, jotka alkavat sinä päivänä, jona tiedot tallennetaan tietokantaan, ei kuitenkaan saa missään tapauksessa ylittää:

i) meneillään olevaa tutkintaa koskevia tietoja ei saa säilyttää yli kolmea vuotta, jos rikkomista ei sinä aikana ole todettu tapahtuneen; tiedot on poistettava tätä ennen, jos viimeisestä tutkintatoimesta on kulunut vuosi;

ii) sellaista tutkintaa koskevia tietoja, jossa on todettu rikkomisen tapahtuneen mutta jonka perusteella ei ole vielä annettu vankeustuomiota tai määrätty sakkoo, saa säilyttää enintään kuuden vuoden ajan;

iii) sellaista tutkintaa koskevia tietoja, jonka perusteella on annettu tuomio tai määrätty sakko, saa säilyttää enintään kymmenen vuoden ajan.

2. Heti kun tiedot toimittaneen jäsenvaltion kansallisten lakien ja hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinta lopetetaan jonkin 12 b artiklan soveltamisalaan kuuluvan henkilön tai yrityksen osalta, henkilöä tai yritystä koskevat tiedot on välittömästi poistettava tietokannasta kaikissa 1 kohdan i, ii ja iii alakohdassa tarkoitetuissa tutkinnan vaiheissa.

3. Tiedot on poistettava tullitutkintatietokannasta automaattisesti sinä päivänä, jona 1 kohdan mukaiset tiedot enimmäissäilytysajat ylittyvät."

2) Korvataan yleissopimuksen 20 artiklassa ilmaisu "12 artiklan 1 ja 2 kohdassa" ilmaisulla "12 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 12 e artiklassa".

2 artikla

1. Jäsenvaltiot hyväksyvät tämän pöytäkirjan niiden valtiosääntöjen asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot ilmoittavat tallettajalle niiden valtiosääntöjen asettamien vaatimusten mukaisten, tämän pöytäkirjan hyväksymiseksi tarvittavien edellytysten täyttymisestä.

3. Tämä pöytäkirja tulee voimaan asianomaisten kahdeksan jäsenvaltion osalta 90 päivän kuluttua siitä, kun kahdeksantena tämän muodollisuuden suorittava valtio, joka on Euroopan unionin jäsen silloin kun neuvosto antaa säädöksen tämän pöytäkirjan tekemisestä, on antanut 2 kohdassa tarkoitettun ilmoituksen. Jos yleissopimus ei kuitenkaan ole tullut voimaan kyseisenä päivänä, tämä pöytäkirja tulee voimaan asianomaisten kah-

deksan jäsenvaltion osalta sinä päivänä, jona yleissopimus tulee voimaan.

4. Kahdeksannen 2 kohdan mukaisesti tehdyn ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen tapahtuvat jäsenvaltioiden ilmoitukset vaikuttavat siten, että 90 päivän kuluttua ilmoituksesta tämä pöytäkirja tulee voimaan kyseisen jäsenvaltion ja niiden jäsenvaltioiden välillä, joiden osalta pöytäkirja on jo tullut voimaan.

5. Jäsenvaltiot vievät tullitutkintatietokantaan ainoastaan tietoja, jotka tallennetaan tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeisen tutkinnan yhteydessä.

3 artikla

1. Tähän pöytäkirjaan voi liittyä jokainen valtio, josta tulee Euroopan unionin jäsen ja joka liittyy yleissopimukseen.

2. Tämän pöytäkirjan liittyvän valtion kielinen, Euroopan unionin neuvoston laatima teksti on todistusvoimainen.

3. Liittymisasiakirjat talletetaan tallettajan huostaan.

4. Tämä pöytäkirja tulee siihen liittyvän jäsenvaltion osalta voimaan 90 päivän kuluttua siitä päivästä, jona asianomainen valtio on tallettanut liittymiskirjansa, tai tämän pöytäkirjan voimaantulopäivänä, jos pöytäkirja ei ole vielä tullut voimaan mainitun 90 päivän määräajan päättyessä ja sillä ehdolla, että

yleissopimus on jäsenvaltion osalta voimassa.

4 artikla

Euroopan unioniin liittyvän valtion, joka liittyy yleissopimukseen sen 25 artiklan mukaisesti tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeen, katsotaan liittyvän yleissopimukseen sellaisena kuin se on muutettuna tällä pöytäkirjalla.

5 artikla

Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri on tämän pöytäkirjan tallettaja.

Tallettaja julkaisee Euroopan unionin virallisessa lehdessä tiedot tämän pöytäkirjan hyväksymisistä ja siihen liittymisistä sekä lausumat ja muut tähän pöytäkirjaan liittyvät ilmoitukset.

Tehty Brysselissä kahdeksantena päivänä toukokuuta vuonna kaksituhattakolme englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä yhtenä ainoana kappaleena, jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen; alkuperäiskappale talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon.